

O NASTANKU IN RAZVOJU LOŠKEGA MUZEJA

Ob njegovi 30-letnici

Ko proslavljamo 30-letnico loškega muzeja, se nam misli spet vračajo v čase okoli 27. avgusta 1939, ko smo ga prvič odprli, takrat tako majhnega, da bi ga danes skoraj ne upali imenovati muzej. Vendar smo bili takrat ponosni nanj, saj je bil plod tople privrženosti domačemu kraju in nesebičnega, požrtovalnega dela.

Zamisel, da bi ustanovili muzej v tem zgodovinsko pomembnem mestu, se je porodila v vrstah profesorjev, rojakov iz takratnega škofjeloškega okraja, ki smo se konec vsakoletnih počitnic zbirali k prijateljskemu sestanku in razmišljali o kulturni povzdigi domačega kraja. Povod za to zamisel je dala obrtno-industrijska razstava l. 1936, ki je v zgodovinskem oddelku pokazala cehovsko dediščino loških obrtnikov. Škoda se nam je zdelo, da bi te znamenite predmete spet hranili posamezni obrtniki, pri katerih nismo vedeli, ali so res varno spravljani. Da bi zavarovali te stare cehovske predmete in druge starine in umetnine, kolikor jih je še ostalo na loškem območju po tolikih zbiralcih in prekupcih, smo s sestanka profesorjev 22. avgusta 1936 poslali občinski upravi pismen predlog za ustanovitev krajevnega muzeja. Dva tedna nato je občinska uprava v odgovoru pozdravila našo zamisel in imenovala dva svoja člana, da skupaj z njima pripravimo vse potrebno.

Na prvem sestanku, ki ga je sklical predsednik občine v mestni posvetovalnici, smo postavili za predsednika dr. Pavleta Blaznika, ki zdaj že 33 let voljno prenaša breme te častne, a večkrat neprijetne funkcije. V naslednjih poletnih počitnicah smo imeli 23. julija 1937 ustanovni občni zbor Muzejskega društva. Udeležencev je bilo 16, dva sta opravičila svojo odsotnost. Dr. Blaznik je razložil pomen društva in nakazal vsebino bodočega muzeja. Zbor je sprejel društvena pravila, ki jih je že štiri mesece prej odobrila banska uprava, določil članarino in izvolil prvi odbor, ki je prevzel nalogo skrbeti za zbiranje članov in predmetov in za pridobitev primernih prostorov. Odborniki smo si nato razdelili hiše, pri katerih smo povprašali za starine in umetnine. V počitnicah smo cele dneve stikali po starih podstrešjih in odnašali ali na ročnem vozičku odvažali, kar smo našli zanimivega. Shrambo smo imeli v občinskem zaporu s pogradom in zamreženim oknom na starem rotovžu. Glede prostorov smo bili skromnejši kot kaka mlada zakonca, ki sta brez strehe na cesti. Mislili smo najprej na staro štacuno v Kajbetovi hiši, ki ni več obratovala, nato na sobo v Mlinarjevi ali Štravsovi hiši na Mestnem trgu, sedaj št. 10. Naslednje leto smo na 1. rednem občnem zboru 2. septembra 1938 ugotovili, da ima društvo že 44 članov in imajo ljudje veliko razumevanje za muzej ter že sami prinašajo razne predmete. Program muzeja smo že razširili in v zapisnik napisali sklep: »Načelo nam mora biti, da se v muzeju ohrani tudi vse tisto iz

sodobnega našega življenja, kar bo zanimivo zanamcem. Nič se ne sme v Loki važnega dogoditi, da ne bi vsaj v sliki ali zapisu prišlo v naš muzej.«

Naslednje leto smo 12. aprila 1939 priredili v risalnici nove šole I. loški večer, da smo Ločanom pokazali, kaj prihaja v poštev za naš muzej. Mestni policaj je z bobnanjem razglašal po ulicah vabilo na ta večer. Razveseljiva udeležba oblastnih predstavnikov, meščanov, učiteljstva in dijaštva je povečala delovni zagon društva. Občini se je slednjič posrečilo, da nam je mogla ponuditi stanovanje v II. nadstropju rotovža, ki ga je izpraznil mestni policaj. Banska uprava nam je dodelila 5000 din podpore. S podstrešja realke v Ljubljani smo dobili opuščene šolske razstavne omarice, dve vitrini smo dali izdelati žirovskemu mizarju. Predmetov smo nabrali 915 — od cehovskih bander in v meščanski šoli izdelanega reliefa nekdanjega freisinškega ozemlja do starih novcev in razglednic. Takrat smo si dopisovali tudi z dr. Regnom na Dunaju, ki nam je ponudil, da nam z oporoko zapusti svojo aparaturo za biološke eksperimente, kar pa se zaradi druge svetovne vojne ni uresničilo.

Dveletno delo je rodilo prvi uspeh — odpreti smo mogli prve zbirke v starem rotovžu. V nedeljo 27. avgusta 1939 smo imeli v mestni posvetovalnici slavnostno sejo, nato pa smo goste peljali v 2. nadstropje, kjer so bile zbirke. V večji sobi je stal relief loškega ozemlja, tam so bili zemljevidi in podobe Loke iz raznih dob, nekaj izkopanin iz rimske dobe, posnetki crngrobskih fresk, cehovski predmeti, razne listine, spričevala loških šol, spomini na čitalniške »besede«, zbirka malega kruhka, razni etnografski predmeti iz kmečkih in meščanskih hiš in podobno. V mali stranski sobi je viselo nekaj del slikarjev z loškega ozemlja, predvsem mladostna dela Ivana Groharja in slike Franceta Koširja. V predsobi smo razstavili izdelke umetne obrti, čipke, glavnike, priprave za barvanje platna, kovaška dela in vajenske izdelke raznih obrti. V posebni omari so stala leposlovna in poljudnoznanstvena dela rojakov z loškega ozemlja. Vsakega torej malo, le zarodek, o katerem je časnikarski poročevalec napisal, da »se utegne z leti razrasti v lep podeželski muzej, ki bo v okras Loki in Ločanom, pa tudi kažipot po preteklosti in kulturni sedanjosti tega kraja vsakemu tujcu, ki se bo tod ustavil.«

Takšno je bilo rojstvo našega muzeja.

Naj tu ugotovim, da ustanovitve loškega muzeja ni določil kak oblastni organ, temveč kulturni delavci — rojaki, ki pa so naleteli na široko podporo domačinov in na izredno razumevanje občinske uprave. Loški muzej je delo Ločanov, vseh družbenih plasti, brez razlike v strankarski pripadnosti, ki je sicer obvladovala vse javno življenje v mestu in okolici.

Muzejsko društvo se je lepo razživelo. Zbirka se je razraščala, pridobivali smo vedno več predmetov. Pod strokovnim vodstvom ljubljanskega Narodnega muzeja smo se lotili izkopavanja dveh keltskih gomil v Dobravah pri Retečah, za kar je stroške poravnal naš prvi ustanovni član dr. Jože Rant. Toda vojna vihra, ki se je začela pet dni po odprtju našega muzeja daleč od nas, se je grozeče bližala tudi našim krajem. Septembra 1940 smo še imeli 3. redni občni zbor, potem pa je z okupacijo zamrlo delo društva in muzeja. Prav tisti dan leta 1941, ko je bil pred rotovžem prisiljeni sprejem Nemcev, sem kot društveni gospodar še utegnil iz zbirke odnesti razne listine in publikacije, ki bi jih okupator sicer zlorabil kot dokaz o nemški preteklosti Loke. Ko sva po prestani vojni s tov. predsednikom v začetku junija 1945 spet prišla v Loko, sva našla muzejske predmete razmetane v kapucinski cerkvi, zraven njih razne folklorne predmete, ki so bili zbrani po loškem ozemlju za celovski muzej, v samostanski drvarnici pa razstavljeno opremo dražgoške cerkve, ki

jo je pripeljal bivši društveni tajnik, preden so Nemci cerkev do tal porušili. Začeli smo predmete kar v cerkvi premeščati in urejati, obenem smo pa zbirali novo gradivo, posebno o okupaciji in narodnoosvobodilni borbi. S tem gradivom smo še isto poletje priredili v šolski telovadnici razstavo o dogodkih vojnih let. Z Visokega so naši požrtvovalni odborniki rešili tri voze raznih predmetov, ki so bili v odprti stavbi izpostavljeni odnašanju in uničevanju. Dobili so konja na posodo, sami so nakladali in prevažali v zavesti, da rešujejo imovino, pomembno za kulturno zgodovino.

Ko je ministrstvo za notranje zadeve dovolilo nadaljnje delovanje muzej-skega društva, se je okrnjeni odbor decembra 1945 spet zbral k seji, 27. decembra pa je bil prvi povojni občni zbor, po vrsti četrti; z njim smo začeli spet organizirano delovanje. Namesto službeno odsotnega predsednika je vse delo vodil podpredsednik notar Šink, zvesto sta mu pomagala Lovro Planina in lekarnar Oton Burdych.

Predsednik Federalnega zbirnega centra je pozval Narodnoosvobodilni odbor v Loki, naj preskrbi za zbirke primerne prostore, sicer bodo prepeljane drugam. Naslednje leto 1946 se je Mestni ljudski odbor zavzel za zadevo in pridobil v najem prostore puštalskega gradu. Kulturno društvo Tone Šifrer je za muzej žrtvovalo dohodke ene predstave. Dne 28. julija l. 1946 je predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. Trojar drugič odprl Loški muzej, to pot v puštalskem gradu. Muzeju smo pripisali okrajni značaj, ne več zgolj mestni. Predsednik dr. Blaznik je takrat poudaril, »naj daje muzej delovnemu ljudstvu pravilno sliko preteklosti, ohranja spomin na črne dni okupacije in dviga zavednost ob svetlih zgledih naših borcev, talcev in izseljencev«. Zdaj je bilo na voljo več sob in mogli smo urediti zbirke: loško ozemlje, razvoj mesta, kulturni delavci-rojaki, narodopisje, obrt, soba visoških Kalanov, kapela s Quagliellovo stensko slikarjijo in narodnoosvobodilna vojna. Verjetno se ne motim, če rečem, da je loški muzej prvi prikazal dobo narodnoosvobodilne borbe.

Nanovo urejeni muzej je pridobil večjo veljavo. Na občne zборе društva so pošiljali zastopnike: ministrstvo za prosveto in kulturo, zgodovinsko društvo, v katerega se je naše muzejsko društvo vključilo kot član, okrajni in mestni ljudski odbor in loške šole. Podporo mu je naklonilo tudi predsedstvo vlade LRS. Zbirali smo kot mravlje, zbrali okoli tisoč raznih predmetov in nabavili nove razstavne vitrine. To je bila doba najbolj požrtvovalnega dela. Z malo denarja smo opravili veliko dela in dosegli lepe uspehe. Odborniki so sami čistili predmete in prostore, sami so vse nedelje dežurali in vodili obiskovalce po zbirkah, poizvedovali in iskali predmete po mestu in okolici, urejali in opremljali zbirke in depoje ter opravljali najnujnejše pisarniško delo. Zdaj je bila v muzeju že osnova za vse poznejše zbirke, in gradiva je bilo toliko, da je prvi upravnik, ki nam ga je na našo prošnjo imenovalo takratno ministrstvo prosvete, prišel tako rekoč v polno hišo.

Spoznali smo namreč, da vsakodnevna strokovnega dela z inventariziranjem, konserviranjem, področnega študija in načrtnega zbiranja ter drugega muzeološkega dela odborniki-amaterji, ki so zaposleni vsak pri svojem poklicu, ne zmorejo. Zato smo želeli in dobili upravnika muzeja v osebi Karla Plestenjaka, ki mu je osebne dohodke zagotovil MLO. Službo je nastopil v začetku avgusta 1948. S tem se je začela druga doba v življenju muzeja. L. 1950 je bila nameščena še administratorka Doroteja Gorišek, ki je bila kvalificirana arhivarka. Začel se je nov način dela, bolj sistematičen in bolj uraden, toda manj učinkovit, kot je društveni odbor pričakoval. Ker upravniku ni bilo dosti do sodelovanja z društvenim odborom, ki je imel željo še naprej delati za na-

predek muzeja, je prišlo med odborom in upravo do raznih nesoglasij, ki so na obe strani neugodno vplivala. Oktobra 1951 se je stvar razčistila na sestanku, ki so se ga udeležili zastopniki republiškega in okrajnega sveta za prosveto in kulturo, ravnatelj zavoda za spomeniško varstvo, predsednik zgodovinskega društva, upravnik našega muzeja in odbor muzejskega društva. Zedinili smo se na stališču, naj bo društveni odbor muzejski svet, uprava pa strokovni sodelavec muzeja, ki dela z vednostjo odbora; nadrejenosti in podrejenosti med njima ni. Uradni upravi smo s tem postavili posvetovalni organ, ki je v imenu občanov sodeloval pri upravljanju muzeja. Z dogovorom, brez uradnega odloka, smo začeli ljudsko upravljanje muzeja, kakršno je pozneje določila ljudska oblast za vse zavode v bolj formalni, manj učinkoviti obliki.

Delo v muzeju je nato umirjeno teklo naprej, a ne več s tisto zagnanostjo kot prej. Upravnik je odpravil prenatrpanost v razstavnih zbirkah, skrbel za konserviranje predmetov, začel z načrtnim delom na terenu, kjer je skiciral etnografske zanimivosti in zbral razne strokovne izraze, vodil ekipo, ki je zbirala podatke o NOV, sodeloval pri izkopavanjih na Kranclju in na staro-loškem pokopališču, s pomočjo ravnatelja Borisa Orla priredil v tednu muzejev razstavo o ljudski kulturi in prenesel NOV zbirko v novi Dom Zveze borcev ter jo uredil, nakar jo je prevzel v upravljanje Stane Pečar. Upokojeni Gregor Kankelj je tisti čas izdelal makete mesta, značilnih hiš in partizanskih objektov ter postavil dražgoške oltarje v grajsko kapelo v Puštalu. Goriškova se je lotila urejanja arhivalij, ki so prej leto dni ležale na podstrešju. Predsednik dr. Blaznik je iz Münchna prinesel okoli 4000 mikrofilmskih posnetkov loške fevdne knjige, urbarjev in podobno. Odbor društva je sodeloval pri večini akcij, posebno pri obnovi Grabna in pri izdelavi prvega urbanističnega načrta. Že od vsega začetka je imelo društvo v pravih naznačeno nalogo, da pospešuje ohranitev kulturno-zgodovinskih in prirodnih spomenikov. Sestavilo je poseben sosvet, v katerega je pritegnilo prof. dr. Steleta, prof. Baša in kot zastopnika za spomeniško varstvo konservatorja Draga Komelja, pozneje še dr. Sergeja Vilfana in kustosa Naceta Šumija. Ko gre za predelavo kake stavbe, imajo Ločani še zdaj navado reči: »tega muzej ni dovolil«, čeprav muzej sedaj le posreduje med interesirancem in zavodom za spomeniško varstvo. L. 1954 je muzejsko društvo prvič izdalo zbornik Loški razgledi in ga na občnem zboru označilo kot »dobro osnovo za pravilno rast Loke in krepko kulturno življenje v njej«. Zbornik je tudi ustvaril možnost, da bi strokovni uslužbenci muzeja objavljali v njem razprave, če bi se sistematično pečali z muzeološkim študijem na tem ali onem področju. Žal je v premajhnem delovnem kolektivu takega poglobljenega dela premalo.

Ko je upravnik Plestenjak l. 1955 odšel v Novo Gorico, je muzej dalj časa vodila Goriškova. Razen administrativnega in arhivarskega dela je uredila novo razstavno zbirko o loškem gospodstvu in pripravila razstavi izkopenin s Kranclja in partizanske grafike.

Sredi marca 1956 je službo upravnika muzeja prevzel umetnostni zgodovinar Andrej Pavlovec. Sredi tako utečenega in raznoličnega dela mu je bilo težko takoj prijeti za vaje, pač pa je v prvih letih uredil tri slikarske razstave, se ukvarjal s predelavo garaže v puštalskem gradu za shrambo slik, verande za arhiv in nekdanjega hleva za shranjevanje plastik in etnografskih predmetov. Takrat je muzej dobil v uporabo gornje prostore v Kašči in vanje prenesel deponirane etnografske predmete.

Zaradi novih določil o upravljanju muzejev je bil društveni odbor od l. 1956 naprej upravni odbor muzeja. Ker so bili prostori v puštalskem gradu vlažni

in premajhni, smo že dve leti po priselitvi v puštalski grad dosegli od stanovanjske komisije, da nam je dodelila loški grad, ko bi prenehala v njem bolnišnica za vojne ujetnike. Toda grad je zaseglo ministrstvo za notranje zadeve in ga uporabilo za kazensko-poboljševalni zavod. Vendar naše želje glede gradu niso zamrle. Končno smo imeli srečo, da je bil l. 1958, ko je bila predvidena preselitev kazensko-poboljševalnega zavoda, predsednik ObLO Sveto Kobal, ki se je zavedal, koliko bo pomenilo za Loko, če pridobi grad za kulturne in turistične namene in ga ne izroči za stanovanja, s čimer bi bil v kratkem domala opustošen, kakor kažejo žalostni primeri drugod po Sloveniji. Po njegovem prizadevanju nam je bil loški grad zagotovljen in smo že prvi teden po odselitvi KPD začeli vanj prevažati zbirke iz Puštala. Tako smo 16. avgusta 1959 tretjič odprli loški muzej, to pot v loškem gradu, prav za 20-letnico muzeja. Ob tej priložnosti smo imeli s tovariši iz drugih muzejev in kulturnih ustanov prijateljski, strokovni sestanek. V loškem gradu smo spet združili oba dela muzeja, tistega iz Puštala in tistega iz Doma Zveze borcev.

S pridobitvijo Loškega gradu se je začela za muzej spet nova doba in prinesla polno novih možnosti za delo. Že na občnem zboru l. 1960 smo izrekli misel, da »bosta grad in muzej postala simbol našega mesta in bo Loka prav po njih znana po Sloveniji in Jugoslaviji«. Po številnih obiskovalcih in njihovih izjavah vidimo, da velika sredstva, ki jih je ObLO žrtvoval za preurejanje prostorov in jih še žrtvuje za muzej, niso zapravljena in pridobivajo Loka ugled. Osemnajst prostorov za razstavne zbirke nam je spočetka vzbujalo bojazen, da jih ne bomo mogli izpolniti. Kmalu pa smo jih želeli še več. Razstavne zbirke smo razvrstili s časovnega in vsebinskega vidika. Prikazujejo naravo našega ozemlja in delo človeka na njem. Predsednik dr. Blaznik je postavil tole osnovno misel, ki naj jo muzej izraža: »Delovni človek na loškem ozemlju se je skozi stoletja upiral pritisku tuje gosposke in delal za svoj napredek na vseh področjih življenja.«

Razen prejšnjih zbirk, ki smo jih preuredili in razširili, smo lahko predstavili nove zbirke, speleološko s pomočjo postojnskega Zavoda za raziskovanje Krasa, živalsko diorama, rezbarsko umetnost 17. stol. na osnovi dražgoških oltarjev, ki so jih obnovili restavratorji Zavoda za spomeniško varstvo. V prostorni sobani nad dvorano je kustos-zgodovinar Anton Zorn, ki pa je žal prekmalu odšel v Ljubljano, uredil novo zbirko NOV. Kustosa — etnografa Ivan Sedej in za njim Aleš Mrzel, ki ju tudi ni več pri nas, sta opravila pomembno študijsko delo na terenu in pridobila veliko predmetov. Vsi strokovni sodelavci, posebno Janez Eržen, so vložili mnogo truda, da so leta 1962 predstavili Škoparjevo hišo na grajski vrt in v naslednjih letih dodali še druge objekte za muzej na prostem. Žal je to delo pred prenosom žage prenehalo, objekti pa sedaj večkrat trpijo škodo zaradi prireditev in nevzgojenih obiskovalcev. Pomanjkljivost v arheološkem odkrivanju je skušal izpolniti Franc Leben s SAZU z izkopavanjem v Kevdrcu in v godeških Dobravah. L. 1962 je tovarna Šešir prepustila muzeju parni stroj nekdanje Krennerjeve tovarne. Ta zdaj stoji vzdan v kletnem prostoru, vendar uprava tehniške objekte odklanja, čeprav so bili pred leti v načrtu kot ilustrativno gradivo k zbirki o času kapitalizma v Loki, ki se je tudi še nismo lotili.

Uprava in društvo sta tudi v zadnjem desetletju z zanimanjem sodelovala pri spomeniškem varstvu in urbanističnem urejanju starih delov naselij, v Loki npr. pri urejanju Grabna, Kašče, starih hiš v mestu in konserviranju obzidja, cerkve na Gostečem in pri sv. Tomažu, obnavljanja stavb na Visokem, Plavčeve hiše in okolice plavža v Železnikih. L. 1965 je redno delo motilo prezi-

davanje nekdanje dvorane, s čimer je grad pridobil klet in znižani dvorani v dveh etažah. Obenem so zgradili centralno kurjavo.

L. 1960 se je ravnatelj Pavlovec zavzel za ureditev zbirke Groharjevih mladostnih del v Sorici, nakar je bilo slovesno odprtje, združeno z muzejskim izletom. L. 1964 je muzejsko društvo ustanovilo svoj pododbor v Železnikih. Nato so v Železnikih pod skrbnim vodstvom požrtvovalnega Nika Žumra začeli z intenzivnim prenavljanjem in dopolnjevanjem muzejske zbirke; uspehe tega dela bomo videli popoldne pri odprtju prenovljenih zbirk v Plavčevi hiši, ki je zdaj last loškega muzeja in izročena društvenemu pododboru v Železnikih v uporabo in upravljanje. Žal se nam ni posrečilo, da bi tudi v Poljanski dolini zasidrali muzejsko delovanje. Morda bo mogoče ustanoviti takšno postojanko po priključitvi Žirov v tem pomembnem, bolj razgibanem kraju.

V skladu z zakonskimi določili je občinska skupščina l. 1962 ustanovila občinski zavod za spomeniško varstvo. Po naziranju sekretariata za prosveto in kulturo naj bi bil muzej vključen v ta zavod. Vendar se zamisel ni uresničila, ker ni bilo moč dobiti arhitekta. Muzej je ostal samostojen zavod, od njega pa se je odcepil arhiv, ki ima za sedaj še prostore v gradu.

S pomočjo botaničnega vrta v Ljubljani smo skušali urediti majhen botanični vrt, ki bi prikazoval floro loškega ozemlja in bi bil v pomoč pri pouku biologije na tukajšnji gimnaziji, a poskus zaradi nepravilnega oskrbovanja ni uspel. Več let je muzejsko društvo s pomočjo oskrbnika vzdrževalo bife na gradu, pred nekaj leti pa ga je oddalo v najem kvalificiranemu gostincu. Bife je potreben za obiskovalce, posebno za šolske ekskurzije v vročih dneh.

Decembra 1965 je bila dograjena galerijska dvorana, ki je bila določena za razstave umetnikov z loškega ozemlja — nekdanjih in sedanjih — in za strokovne razstave, ki so rezultat načrtnega študija in dopolnjujejo muzejske zbirke. Ravnatelj Pavlovec se kot umetnostni zgodovinar posveča predvsem razstavam in jih menjava skoraj vsak mesec. Nekaj je bilo res takšnih razstav, ki so prikladne muzejski galeriji, dosti pa je bilo tudi takih, ki niso v skladu z omenjenim namenom. Na društvenem občnem zboru l. 1966 je ravnatelj Pavlovec izrekel misel, naj »muzej spremlja utrip splošnega življenja in morajo biti zato občasne razstave njegova osnovna dejavnost, enakovredne stalnim zbirkam.« Na zadnjem občnem zboru l. 1968 pa je ugotovil, da »razstave ob pomanjkanju denarja in osebja rešujejo ugled muzeja, ne morejo pa nadomestiti primarnega muzejskega delovanja«. Primarno muzejsko delo, tj. proučevanje na terenu, zbiranje in razstavljanje gradiva, je nekaj zadnjih let precej zaostajalo, deloma zaradi nezadostne in neprimerne zasedbe delovnih mest ter pomanjkanja sredstev, deloma tudi iz subjektivnih vzrokov. Z veseljem ugotavljam, da se je zadnji čas vsaj notranje muzejsko delo okrepilo, o čemer pričajo preurejene in iz depojev dopolnjene zbirke. Precej dela pri tem sta opravila entnografka Meta Sterle, ki poleg tega opravlja še vse knjigovodske in velik del pisarniških poslov, ter laborant Janez Eržen, ki jima iz osebnega veselja požrtvovalno pomaga še Mija Hafner.

Občinska skupščina in njen predsednik Zdravko Krvina razumeta, da prav muzej daje Loki plemenit pečat visoke kulturnosti, in želita, da bi grad in muzej postala središče kulturnih prireditev loške občine, poznata potrebe muzeja in mu posebno pod vidikom bližajoče se tisočletnice loškega gospostva odobrujeta sredstva, kolikor je pač mogoče zaradi velikih in vsakovrstnih obveznosti občine. Pomagata tudi muzejskemu društvu pri izdajanju Loških razgledov, ki gredo v roke članom, raznim naročnikom in v zameno okoli 150 ustanovam, zavodom in organizacijam, s čimer si muzej ustvarja svojo knjižnico.

Delovni kolektiv muzeja in odbor muzejskega društva, ki posluje kot strokovni svet muzeja, delujeta dokaj složno; seveda pride večkrat do kritike s strani odbora, ker ta želi, da bi muzej čim hitreje in krepkeje opravljaj svoje raziskovalne, zbiralne in notranje tehnične naloge. Nadzorno vlogo opravlja muzejski svet, sestavljen iz delovnega kolektiva in zastopnikov občinske skupščine ter muzejskega društva, ki se sestajajo predvsem za odobritev muzejskega proračuna in zaključnega računa. Društveni odbor kot strokovni svet se sestajata redno vsak mesec, pretekli teden je imel svojo 254. sejo. Po ustanovnem zboru je bilo že 20 rednih občinskih zborov. V društvenem odboru se je do sedaj zvrstilo 50, v nadzornem odboru 15 članov. Ravnatelj muzeja je enakopraven in delaven član odbora. Muzej ima na ta način stalno zvezo z zainteresiranim domačim prebivalstvom.

Na koncu naj še omenim, da časopisje iz Ljubljane in Kranja od predvojnih do sedanjih dnevnikov budno spremlja vse pomembnejše dogodke v življenju muzeja, po vojni tudi radio-televizija, predvsem po zaslugi ravnatelja Pavlovca. Pavlovec vzdržuje tudi pogoste stike z upodabljaljivimi umetniki in se je zelo zavzel za organiziranje slikarske kolonije.

Nanizal sem vam nekaj spominov na nastanek loškega muzeja in podal kratek pregled o pomembnih dogodkih v njegovem življenju od začetne dobe zbiranja do zadnjih let, ko ima možnosti, da se na loškem gradu na široko razvija in se uveljavlja tudi izven grajskega obzidja v kulturnem življenju Loke in loškega podeželja, posebno zdaj, ko čas že priganja k intenzivnemu delu za proslavo tisočletnice loškega gospostva.

Končam z željo, naj delovni kolektiv muzeja in muzejsko društvo še naprej delata v dobrem sožitju in naj muzej uspešno napreduje in doživi še veliko lepih delovnih jubilejev.

R é s u m é

NAISSANCE ET DÉVELOPPEMENT DU MUSÉE DE ŠKOFJA LOKA

L'impulsion pour la fondation de l'Association du Musée à Škofja Loka a été donnée par les professeurs originaires de cette localité en 1936, qui ont été largement compris par l'administration communale et les citoyens. L'Association se mit à rassembler des membres et les objets historiquement importants et le 27 août 1939, il y a de cela 30 ans, elle ouvrit le Musée municipal dans de modestes locaux du vieil hôtel de ville. Pendant l'occupation, les Allemands ont envoyé les collections dans l'église des Capucins. Après la libération, le Comité réduit de l'Association a continué avec zèle à rassembler les matériaux et, avec l'aide du Comité populaire municipal, en 1946 il a ouvert pour la seconde fois le musée dans le château du Puštal voisin. Jusqu'en 1948, les membres du Comité effectuèrent eux-mêmes tous les travaux du musée, mais à ce moment-là ils furent aidés par le Ministère de l'instruction publique d'alors de la République de Slovénie, qui y nomma un directeur. Au début de 1959, le Comité populaire municipal attribua au musée le château de Škofja Loka, dans lequel, au temps des seigneurs de Freising, vivait l'intendant des évêques. En été 1959, les collections furent pour la troisième fois ouvertes au public. Ces collections sont considérablement accrues. De plus, la direction du musée et le comité de l'Association du Musée, qui aide le personnel en tant que conseil professionnel, s'affirment aussi dans les diverses manifestations culturelles, particulièrement par des expositions périodiques à la galerie du musée, dans la protection des monuments et dans l'organisation urbanistique de la vieille partie de la ville et des autres localités de la commune de Škofja Loka.

La particularité de ce musée est qu'il ne s'est pas formé par un décret des autorités, mais grâce au zèle du vaste public culturel et au travail dévoué des gens du pays. Le château et le musée deviennent de plus en plus le centre culturel de Škofja Loka et de sa commune.